

ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2011:20
SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Kungsgatan i Örebro

Mellan Stortorget och Engelbrektsgatan
Närke, Örebro socken, Örebro kommun, RAÄ Örebro 83

Leif Karlenby

ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2011:20
SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

Kungsgatan i Örebro

Mellan Stortorget och Engelbrektsgatan
Närke, Örebro socken, Örebro kommun, RAÄ Örebro 83

Leif Karlenby

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Drottninggatan 11, 702 10 Örebro
Telefon 019–609 04 10

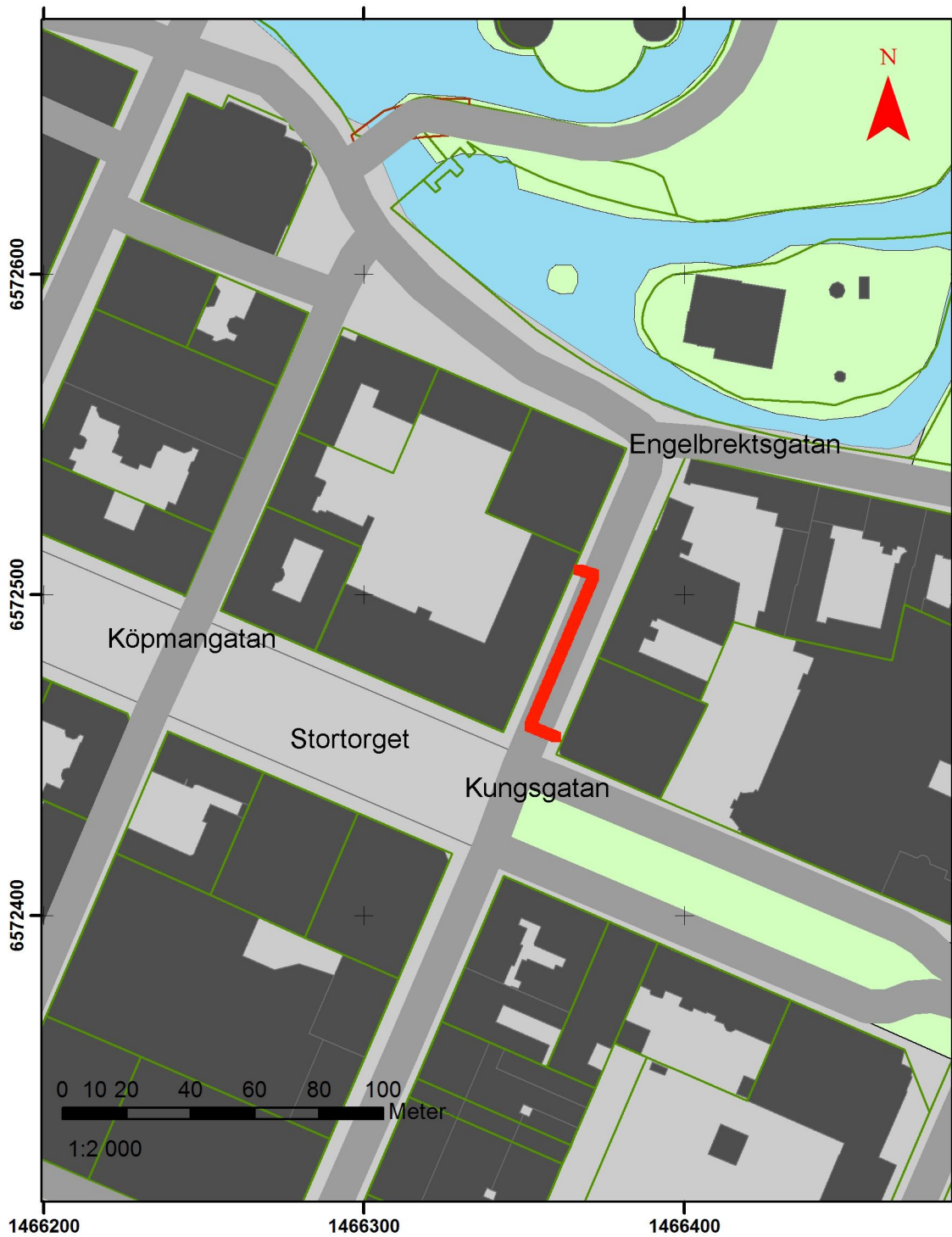
www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

©2012 Arkeologgruppen

Arkeologgruppen rapport 2011:20
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Gävle 2011.
Medgivande I2011/1156.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	5
Inledning.....	5
Bakgrund och kulturmiljö.....	5
Syfte och frågeställningar.....	6
Resultat.....	6
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen.....	8
Referenser.....	9
Administrativa uppgifter.....	9

Figur 1. Plan över området runt Kungsgatan mellan Engelbrektsgatan och Stortorget. Det grävda schaktet markerat med röd linje. Skala 1:2 000.

Sammanfattning

Arkeologgruppen i Örebro AB har genomfört en schaktningsövervakning av en sträcka längs Kungsgatan mellan Stortorget och Engelbrektsgatan. Schaktet grävdes 50 meter längs gatans västra sida med anslutning till den östra trottoaren i söder och den västra i norr. Det började invid torget och sträckte sig fram till en garageport i Kompasshuset ungefär mitt i kvarteret.

Det var endast i de två ändarna på schaktet, i de mot trottoaren grävda tvärschakten, som det framkom arkeologiska lämningar. I det norra partiet fanns en träskodd ränna samt en mindre avfallsgrop. Dessa innehöll inget daterbart, men kan ha samband med den i området tidigare belägna stadens plank/stadsdike.

I det södra området fanns spår efter ett par kulturlager som skildes åt av ett tunt lager sand. Kan vara rester efter odling. Marken utanför stadsgränsen användes tidigare för odling.

Inledning

Arkeologgruppen i Örebro AB har genomfört en schaktningsövervakning av en sträcka längs Kungsgatan mellan Stortorget och Engelbrektsgatan. Schaktet grävdes 50 meter längs gatans västra sida med anslutning till den östra trottoaren i söder och den västra i norr. Det började invid torget och sträckte sig fram till en garageport i Kompasshuset ungefär mitt i kvarteret.

Schaktningsövervakningen genomfördes under pågående grävningssarbeten med exploatörens grävmaskin. Vi de tillfällen då andra arbeten – som anläggning av sandlager i botten, rörnedläggning och dylikt – deltog inte Arkeologgruppen. Sammanlagt uppgick fälttiden till 16 timmar. Då ingick bevakning och dokumentation. I de fall anläggningar påträffades beskrevs de med hjälp av sektionsritningar, beskrivningar och fotografering.

Bakgrund och kulturmiljö

Schaktningen genomfördes i ett område som ligger precis på gränsen av den registrerade fornlämningen RAÅ 83, som

motsvarar Örebro stadslager. Då lämningar av äldre karaktär under senare år har påträffats också utanför detta område kunde fornlämningar också förväntas utanför RAÅ 83 i aktuellt parti av Kungsgatan (Bergold 2008).

Syfte och frågeställningar

Bevakningens syfte var att fastställa om det fanns fornlämningar bevarade inom schaktets utbredning. Frågeställningen var i vilket förhållande dessa kunde stå till stadslagren RAÅ 83. Platsen var nära belägen den gamla stadsgränsen och på äldre kartor löper en väg upp mot slottet längs med denna gräns. Spår av denna väg och eventuella lämningar förbundna med den och andra aktiviteter, etablerade invid stadsgränsen, skulle kunna finnas bevarade där.

Resultat

Schaktet var 50 meter långt och löpte längs med Kungsgatan i nord-sydlig riktning. Schaktet var vanligen 2-3 meter brett, men framförallt i de två tvärschakten och där arbetena anslöt till befintlig rörledning, var schaktet upp till 5 meter brett. I hela schaktets längd, under ett 1,0-1,3 meter tjockt påfört gruslager, fanns omrörda och påförda – eller snarare igenfyllda – massor bestående av kulturjord, blålera, tegel, asfalt och stora gatstenar (äldre modell) blandat om vartannat. Längs schaktets östra sida (längs med och parallellt med schaktet) löpte en 800 mm:s dagvattenledning. Denna har grävts ned i ett åtminstone 3 meter brett schakt som var mer än 2 meter djupt. Detta schakt var fyllt med uppgrävda massor.

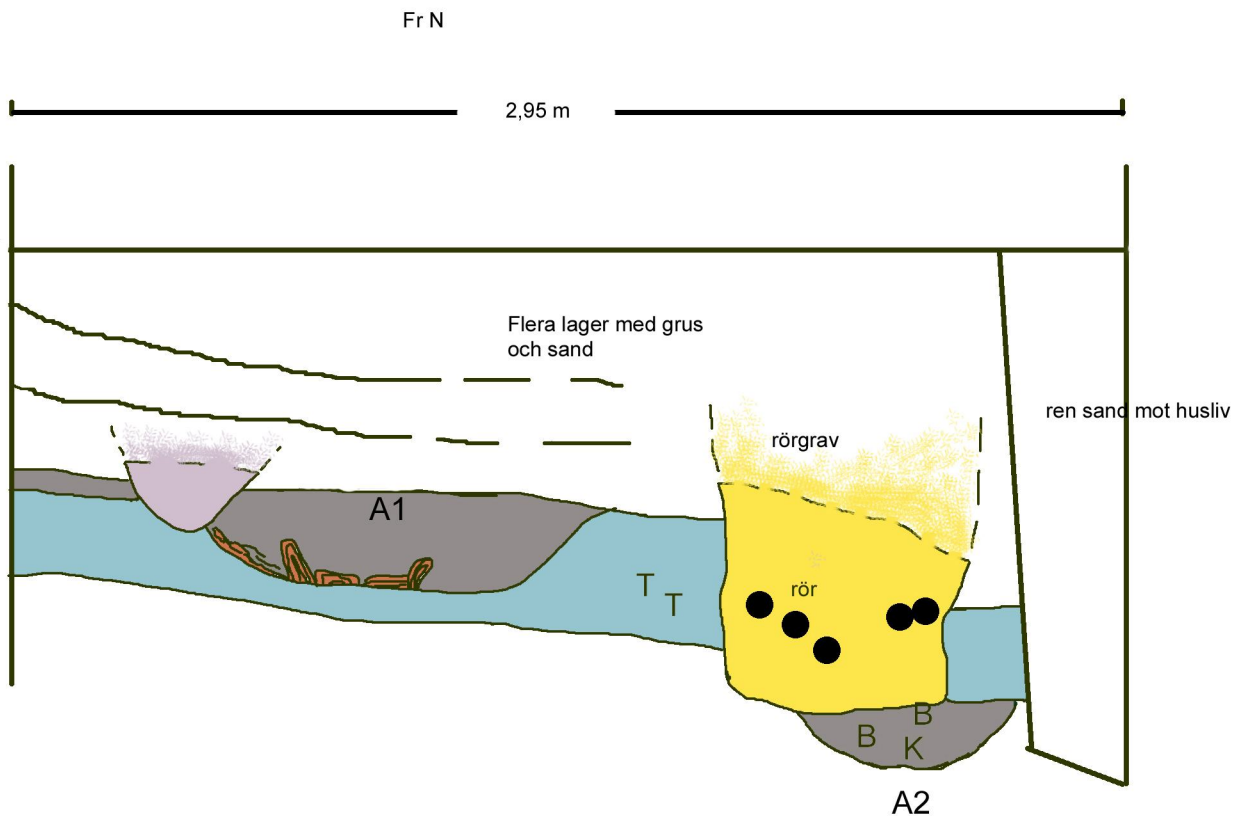
I det norra, korta schaktet som anslöt mot huslivet i Kompassen fanns på ett djup av 1,5 meter – under rör och ledningar som följde trottoaren – bevarade och ostörda anläggningar. Där fanns ett stycke bevarat kulturlager, cirka en meter brett och 0,3 meter djupt. Det var svagt mörkfärgat och med organiskt inslag, men bestod huvudsakligen av lera. Under detta, nedgrävd i den sterila leran, fanns resterna efter en sopgrop/avfallsgrop. I denna påträffades djurben och en liten keramikskärva.

I anslutning till kulturlagret fanns en nedgrävning som förmodligen sträckte sig längs trottoaren. Det var en avlång nedgrävning som sträckte sig utanför schaktet. Den var 1,0 meter bred och 0,2 meter djup. I botten på den låg tre plankor

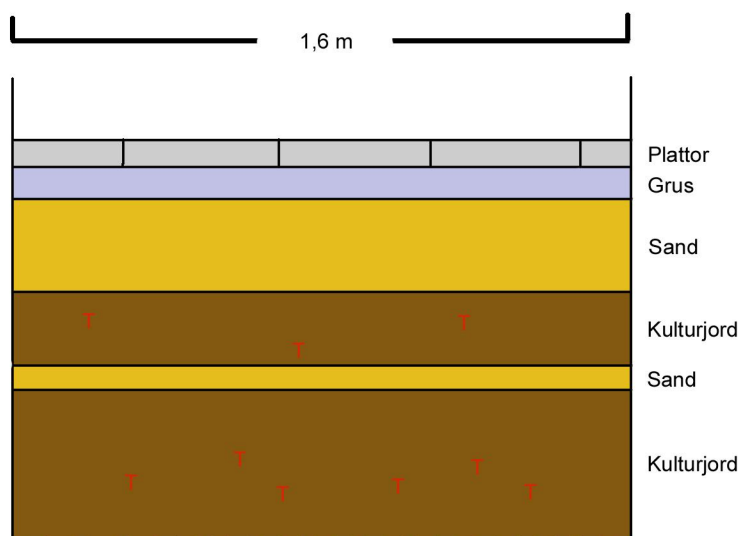

anordnade på ett sådant sätt att de bildade en skålformad ränna. Det kan röra sig om ett träskott dike. I området har en gång stadsplanket funnits och diket kan möjligen ha något med detta att göra, eller åtminstone vara orienterat efter detta (se figur 2).

I det södra anslutningsschaktet mot husen på den östra sidan av gatan fanns endast påförda sandlager till det djupa schaktet grävdes. Det breda dagvattenledningsschaktet tog upp en stor del av gatans bredd. Invid trottoaren avslutades schaktet och i den nord-sydgående sektion som bildades av schaktets kortvägg kunde iakttas två kulturjordslager åtskilda av ett sandlager. I figur 3 redovisas lagren schematiskt. Kulturjorden skulle kunna röra sig om gammal åkerjord. Platsen bör ha legat utanför stadsdiket och här har endast varit odlingsmark.

Figur 2. Sektion i det tvärgående schaktet i den norra delen av schaktet. Skala 1:20. T= tegel, B= ben, K= keramik. A1 en längsgående ränna med träskoning i botten, A2 är en avfallsgrop.

Figur 3. Schematisk sektion mot öster i den södra delen av schaktet. T= tegel.

Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen

Schaktningsövervakningen har genomförts i enlighet med det g Länstyrelsens beslut (dnr 431-4139-2011) och som resulterade i undersökningsplanen levererad av Arkeologgruppen.

Vid schaktningsövervakningen kunde fastställas att fornlämning påträffats i schaktet, om än svårt skadade. Det finns förmodligen fortsättningsvis små och skadade spår kvar av fornlämning längs den aktuella sträckan av Kungsgatan, men de är förmodligen mycket fragmentariska i vissa fall svåra att komma åt då de ligger under flera lager med äldre rördragningar.

Arbetets genomförande och resultaten ligger i linje med de riktlinjer som fastställdes i undersökningsplanen.

Referenser

Bergold, H. 2008. *Arkeologisk förundersökning och undersökning. Kulturlager och anläggningar i kvarteret Tryckeriet. Närke, Örebro stad, kvarteret Tryckeriet 17, RAÅ 83*. Riksantikvarieämbetet, UV Bergslagen rapport 2008:12. Örebro.

Administrativa uppgifter

Landskap:	Närke
Län:	Örebro län
Kommun:	Örebro kommun
Socken:	Örebro socken
Fastighet:	Nikolai 3:286
Arkeologgruppens diarienummer:	Ag2011_19
Länsstyrelsens diarienummer:	431-4139-2011, jfr nr: 431-00058-2011
Projektnr:	2011_19
Fornlämningsnr:	Örebro nr 83
Projektgrupp:	Leif Karlenby
Personal:	Leif Karlenby
Undersökningstid:	29 och 30 augusti 2011
Exploateringsyta:	–
Undersökt yta:	70 löpmeter, 150 m ²
Läge:	Ekonomiska kartan, blad 10F 4d
Koordinatsystem:	RT 90 2,5 gon V
Digitalt arkiv:	Digitala data förvaras tillsviare hos Arkeologgruppen AB.
Fynd:	Inga fynd omhändertogs.